

### ਨਕਲੀ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ

ਆਰਬੀਆਈ ਦੇ ਮਾਸਟਰ ਸਰਕੂਲਰ ਮਿਤੀ 20 ਜੁਲਾਈ, 2016 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਨਕਲੀ ਨੋਟਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਰਕੂਲਰ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

#### 1. ਨਕਲੀ ਨੋਟਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ:

- a. ਕਾਊਂਟਰ 'ਤੇ ਟੈਂਡਰ ਕੀਤੇ ਬੈਂਕ ਨੋਟ / ਬੈਂਕ ਆਫਿਸ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ / ਬਲਕ ਟੈਂਡਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਰੰਸੀ ਚੈਸਟ ਤੋਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
- b. ਨਕਲੀ ਨੋਟਾਂ ਲਈ ਗਾਹਕ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਕਾਊਂਟਰ ਉੱਤੇ ਜਾਂ ਬੈਂਕ-ਆਫਿਸ / ਕਰੰਸੀ ਚੈਸਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਟੈਂਡਰ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।
- c. ਨਕਲੀ ਨੋਟ ਟੈਂਡਰਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਬੈਂਕ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ/ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੁਆਰਾ ਨਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

#### 2. ਨਕਲੀ ਨੋਟਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ:

ਨਕਲੀ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟਾਂ 'ਤੇ "ਕਾਊਂਟਰਫੇਟ ਨੋਟ" ਵਜੋਂ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਆਰਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਨੋਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ

#### 3. ਟੈਂਡਰਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਸੀਦ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ:

- a. ਜਦੋਂ ਬੈਂਕ ਬ੍ਰਾਂਚ/ਬੈਂਕ ਆਫਿਸ ਅਤੇ ਕਰੰਸੀ ਚੈਸਟ ਜਾਂ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੇ ਕਾਊਂਟਰ 'ਤੇ ਟੈਂਡਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬੈਂਕ ਨੋਟ ਨਕਲੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਟੈਂਡਰਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਰਸੀਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- b. ਰਸੀਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਟੈਂਡਰਕਰਤਾ ਇਸ 'ਤੇ ਜਵਾਬੀ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ: ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਫਰਵਰੀ, 2018 ਵਿੱਚ ਅੱਪਡੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ